

- блокада. Великая Империя. 1806-1812. – СПб.: Л. Ф. Пантелеев, 1908. – II, 500 с.
12. Сорокин А. Русско-Немецкий легион / А. Сорокин. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://legitimizist.ru/sight/history/2012/05/russko-nemeczkij-legion.html>.
13. Штейнгель В. И. Записка касательно составления и самого похода Санкт-Петербургского ополчения в 1812 и 1813 годах... / В. И. Штейнгель. – Ч. 1-2. – СПб.: Тип. В. Плавильщикова, 1814-1815. – Ч. 1. – СПб., 1814. – VII, 241 с.
14. Штейнгель В. И. Указ. соч. – СПб., 1815. – Ч. 2. – 184 с.

РЕЗЮМЕ

УЧАСТИЕ РОССИЙСКО-ГЕРМАНСКОГО ДОБРОВОЛЬЧЕСКОГО ЛЕГИОНА В ОСВОБОДИТЕЛЬНОЙ БОРЬБЕ ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН ПРОТИВ НАПОЛЕОНА В 1812-1815 гг.

Сурнин В. Б. (Ужгород)

Данная статья посвящена теме боевого сотрудничества российских войск и патриотических сил европейских стран в борьбе против императора Наполеона I в 1812-1815 гг. Объектом исследования в ней является Российско-Германский легион, появление которого связано с именами многих известных исторических деятелей той эпохи. В статье подробно рассматривается политическая сторона создания легиона, принципы его формирования и боевой путь.

Ключевые слова: 1812, Наполеон, Пруссия, Александр I, Российско-Германский легион, Карл фон Клаузевиц, Кутузов.

SUMMARY

INVOLVEMENT OF THE RUSSIAN-GERMAN VOLUNTARY LEGION IN LIBERATION STRUGGLE OF EUROPEAN COUNTRIES AGAINST NAPOLEON DURING 1812-1815

V. Surnin (Uzhhorod)

This article is sanctified to the theme of battle cooperation of the Russian troops and patriotic forces of the European countries in a fight against an emperor Napoleon I in 1812-1815. The object of study is the Russian-German legion whose appearance is related to the names of many known historical figures of that epoch. In the article is examined in detail the political side of creation of legion, principles of its forming and battle way.

Keywords: 1812, Napoleon, Prussia, Alexander I, Russian-German legion, Karl von Clausewitz, Kutuzov.

УДК 94 (438) «1918/1945»:37(=161.2)

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА В ДРУГІЙ РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ ТА В ГЕНЕРАЛЬНОМУ ГУБЕРНАТОРСТВІ

Гожень Я. (Слупськ, Польща)

У даній статті подано інформацію, що стосується українського шкільництва в Другій Речі Посполитій у міжвоєнний період, а також у Генеральному губернаторстві в період Другої світової війни. Крім того, у статті міститься інформація стосовно взаємин польської та німецької влади щодо українського шкільництва.

Ключові слова: Генеральне губернаторство, українське шкільництво, освіта, Друга світова війна, Український Центральний Комітет, шкільний «Закон Грабського».

Постановка проблеми. У 1918-1939 роках Польща вважалася багатонаціональною державою, яка була заселена (станом на 1931 р.) поляками (68,9%), українцями (13,9%), євреями (8,6%), білорусами (3,1%), німцями (2,3%), росіянами (0,4%), литвинами (0,3%) та чехами і словаками (0,1%) [11, с. 125]. На підставі міжнародного права

і міждержавних домовленостей національним меншинам було гарантовано свободу щодо культури, звичаїв та мови. Інтерпретація цих прав і домовленостей не завжди відповідала інтересам усіх зацікавлених сторін, і особливо це стосується української спільноти. Деякі особистості, а також національні групи, помічаючи несправедливість, були обурені

таким станом речей. Ці групи висували обгрунтовані або необгрунтовані звинувачення, які призводили до гострих суперечок, а часом також до репресій і взаємної ненависті [11, с. 125].

Метою нашої роботи є висвітлення розвитку українського шкільництва у Другій Речі Посполитій та під час Другої світової війни в Генеральному губернаторстві. У своїй роботі спираємося на статистичні дані, пов'язані з кількістю шкіл та учнів, які їх відвідували, за певний період. Процес розвитку українського шкільництва був контрольований владними інституціями.

Одним із головних **завдань** дослідження є порівняння процесу розвитку українського шкільництва в міжвоєнний період під управлінням польської влади й за часів німецької влади в Генеральному губернаторстві під час Другої світової війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

На тему Генерального губернаторства опубліковано чимало робіт. Різні питання розвитку Генерального губернаторства дуже змістовно описує у своїй праці Мартін Вінстон [12], важливими є також монографія Чеслава Мадайчика [8] і щоденник Ганса Франка, опублікований під редакцією Софії Полюбець [9]. Проблематикою українського шкільництва в міжвоєнний період Другої Речі Посполитої займалися Роман Дрозд і Богдан Гальчак [5]. Варто звернути увагу й на монографію Генрика Халупчака й Томаша Броварка [3], в якій аналізуються питання розвитку українського шкільництва в міжвоєнний період. Монографія Маріуша Вальчака [11] і праця Наталії Антонюк [1] також торкаються питання історії українського шкільництва в Генеральному губернаторстві. Найбільш ґрунтовною у плані вивчення розвитку українського шкільництва в міжвоєнний період, а також під час Другої світової війни є монографія Ришарда Тожецького [10]. Питання українського шкільництва в Генеральному губернаторстві, а особливо на території Лемківщини висвітлює в своїй дисертації Маріуш Хумецький [6].

Виклад основного матеріалу. Політика Польської держави стосовно українського населення у 1921-1926 рр. була рішуче ворожою. Питанням, яке драгувало польських націоналістів, була справа українського шкільництва. Перша спроба ліквідації українського шкільництва мала місце вже 1919 р., але протести з української сторони унеможливили реалізацію цього плану. 1924 р. сейм розпочав роботу з розробки закону, який регулював би питання організації шкільництва у східних воєводствах. Проект було підготовлено комісією, головну роль в якій відіграв Станіслав Грабський. Національні меншини не брали участі в роботі комісії [5, с. 18-19].

У проекті було запропоновано утворення на східних територіях двомовної (утраквістичної) школи, в якій половина годин мала бути призначена

на викладання мовою національних меншин, а інша половина – польською мовою. Рішення про те, якою мовою мав відбуватися процес навчання, офіційно повинні були запропонувати батьки або опікуни учнів, складаючи шкільним інспекторам спеціальні декларації. Таким чином, у проекті передбачалося впровадження шкільного плебісциту.

Навчання у визначеному шкільному окрузі повинно було здійснюватися мовою національних меншин тільки за умови, якщо складено щонайменше 40 декларацій у цій справі. Однак, якщо водночас було зібрано 20 підписів щодо викладання польською мовою, одразу впроваджувалася двомовна «утраквістична» система навчання.

Представники національних меншин заперечували проти цього закону, але їхні аргументи не переконали більшості послів. 31 липня 1924 р. сейм прийняв закон без значущих поправок. Він був названий шкільним «Законом Грабського» або «Lex Grabski». У процесі голосування послы національних меншин демонстративно покинули зал засідань. Тільки партія ППС (Польська партія соціалістична) з числа польських послів проголосувала проти цього Закону. Положення Закону поспішно були запроваджені в життя [5, с. 18-19].

У 1922/1923 навчальному році на території Польщі існувало 3025 державних шкіл із українською мовою навчання [5, с. 18-19]. За даними Генрика Халупчака і Томаша Броварка, в 1922/1923 навчальному році на території Речі Посполитої функціонували 2996 державних шкіл із українською мовою навчання, або рідше утраквістичні. Більшість шкіл було зосереджено у Львівській (974), Станіславській (823), Тернопільській (656) та Волинській (442) областях. Менше їх було у Краківській області (79) та на інших територіях (22). Крім того, існували ще 89 державних польсько-українських шкіл із двомовною системою навчання, 29 приватних українських шкіл, а також 8 гімназій із українською мовою навчання [3, с. 69].

У 1923/1924 навчальному році у Львівському шкільному окрузі функціонували 2448 шкіл із польською мовою викладання, а також 2391 заклад з українською. У наступні роки спостерігалось систематичне скорочення кількості українських державних шкіл. У 1924/1925 навчальному році працювали всього 2532 школи. Натомість збільшувалася кількість двомовних шкіл, яких було тоді 103. У 1925/1926 навчальному році кількість державних шкіл з українською мовою навчання скоротилася до 1279. У 1926/1927 навчальному році кількість відкритих державних українських шкіл зменшилася з 1279 до 920, а кількість двомовних шкіл зросла з 1462 до 1934 [3, с. 69-70; 5, с. 20].

У 1929/1930 році було 790 шкіл з українською мовою викладання, де навчалися 90,6 тис. учнів, тимчасом як шкіл двомовних (російсько-українських) було 2336, де навчалися 332 тис. учнів.

У 1936/1937 навчальному році з російською мовою навчання було 496 шкіл, в них навчалися 59,3 тис. учнів (зокрема в південних областях – 488 шкіл із 58,2 тис. учнів, у східних – 7 шкіл із 1 тис. учнів). Шкіл із польською та російською (українською) мовами навчання було 2710, в них навчалися 378,5 тис. учнів (зокрема в південних областях – 2181 школа із 323,3 тис. учнів), а шкіл із польською мовою та російською (українською) мовами як одного з предметів навчання було 2274, в них навчалися 378,5 тис. учнів (зокрема в південних областях – 1498 шкіл із 271,4 тис. учнів) [11, с. 126].

У 1937/1938 навчальному році функціонувала вже 461 школа з українською мовою навчання (зокрема 41 приватна), 3064 двомовних шкіл (зокрема 4 приватні), 2123 школи з польською мовою викладання, в яких проводилося навчання української мови як предмету. Також у цьому навчальному році існували 7 українських гімназій, серед них 2 двомовні [3, с. 70]. До початку Другої світової війни на територіях, заселених українськими меншинами, в більшості переважали двомовні школи та інші заклади з польською мовою викладання, в яких вивчали українську мову як додатковий предмет. Шкіл з українською мовою навчання було тоді лише 6% від загального числа шкіл, і навчалися в них лише 5% учнів [3, с. 70-71].

У період 1930-х рр. освіта на Лемківщині слугувала одним із елементів асиміляційної національної політики, яку здійснювала польська влада. Спочатку репресії торкнулися саме працівників сфери освіти. З 1930 р. почалося службове перенаправлення вчителів з проукраїнською орієнтацією з Лемківщини до шкіл, які працювали виключно в польському мовно-культурному середовищі, а вакантні місця були зайняті симпатиками більш старої «прорусинської» орієнтації. Ця ситуація змінилася через кілька років, у половині 1936 р., коли влада почала звільняти зі шкіл педагогів-старорусинів і замінити їх польськими вчителями. Через звільнення вчителів української національності з лемківських шкіл їх кількість постійно скорочувалася. 1937 р. в Краківському шкільному окрузі число вчителів скоротилося до семи: чотири вчителі працювали в новосондецькому повіті, три – в горлицькому і жодного – в ясельському повіті [6, с. 134].

1933 р. було введено до використання буквар, розроблений Мефодієм Трохановським. Останньому запропонували зайняти посаду професора в гімназії у Старому Сончі, де мали намір навчати вчителів для Лемківщини. Буквар Трохановського значною мірою ґрунтувався на польській абетці і виховував у дусі глибокої відданості Речі Посполитій. Батьки учнів виступили проти запровадження букваря до роботи за шкільною програмою. Протестувало населення саноцького округу, а також у чотирьох селах новотарського округу (Біла Вода, Чорна Вода, Яворки і Шляхтова). На думку протестуючих,

буквар Трохановського був незрозумілим для їхніх дітей. Унаслідок цих протестів після трьох років використання буквар Трохановського було вилучено, а освітня політика влади знову змінилася. Цього разу з лемківських шкіл звільняли вчителів староруської орієнтації, замінюючи їх польськими вчителями. 1937 р. у 39 лемківських школах новосондецького повіту навчали 43 вчителі-поляки, у 45 школах горлицького повіту – відповідно 44 вчителі, у 12 школах ясельського повіту – 16 учителів. Для них були спеціально організовані курси вивчення лемківського діалекту в Новому Сончі та Саноку [6, с. 134-135].

У 1937/1938 навчальному році було внесено зміни в програму навчання. Вони полягали насамперед у видаленні лемківського діалекту як мови викладання і введення його як одного з предметів навчання. Періодично проводилися конференції для польських учителів за участю шкільних інспекторів, де обговорювалися принципи роботи в лемківських школах. Поступово закривалися школи в тих населених пунктах, де існували аналогічні польські заклади. Зростання чисельності вчителів польської національності викликало обурення серед батьків багатьох дітей: вони протестували проти роботи на Лемківщині вчителів, які не знали української мови. Протестували також польські вчителі, оскільки незнання місцевої говірки значно ускладнювало їхню роботу. Ситуація зі шкільництвом на Лемківщині не зазнала значних змін аж до початку Другої світової війни [6, с. 135].

Друга світова війна була дуже важким періодом для українського населення. 29 вересня 1939 р. було укладено німецько-радянський договір про дружбу, яким було врегульовано питання кордону. Зрештою, обидва окупанти визначили кордон на лінії трьох річок: Нарев – Вісла – Сан. Під час окупації українці намагалися визначити та просувати свою позицію серед громад окупованих територій (наскільки це було можливо в реаліях окупації). Це питання не належало до найпростіших, оскільки німецька влада нерідко обмежувала діяльність місцевого населення. Незважаючи на це, українцям вдавалося забезпечити вигідні для себе умови. Саме у сферах освіти і спорту українці мали певну свободу дій за умови, що ці дії не перешкоджали реалізації німецьких інтересів.

Цікавим питанням є освітнє життя українського населення в так званому Генеральному губернаторстві. Незважаючи на обмеження та заборони, українське освітнє життя не завмерло, навпаки, воно розвивалося, навіть якщо окремі дії могли понести за собою велику відповідальність перед окупаційною владою.

Генеральне губернаторство було утворене 26 жовтня 1939 р. Територія Генерального губернаторства складалася з окупованих польських земель. Точніше кажучи, ця територія повинна була

складатися із земель, які були позбавлені «расової цінності» чи економічної корисності. Значною мірою саме через це дану територію не було включено безпосередньо до Рейху [12, с. 51; 6, с. 26]. Вона була трактована як своєрідний «расовий смітник», в якому, на думку німців, повинно було проживати населення гіршого походження [12, с. 51]. Генеральне губернаторство складалося з чотирьох дистриктів і обіймало територію близько 95 000 км² [8, с. 101-102; 9, с. 31].

1940 р. в Кракові було створено факультет науки, навчання та народної освіти від імені уряду Генерального губернаторства. Керівником цього відділу був Адольф Ватцке, референтом для українських шкіл на німецькому факультеті був Омелян Бачинський, який до війни був директором української гімназії в Чорткові [1, с. 29].

Відділ науки, навчання та народної освіти видав постанову про організацію шкіл. Якщо в регіоні було 40 дітей української національності, то в такому випадку повинна була бути створена державна школа з українською мовою навчання. Якщо в регіоні було 20 дітей української національності, а інші діти були польської національності, то уроки української мови повинні були тривати три години на тиждень. За такою ж схемою система працювала й навпаки: якщо в українській школі навчалося 20 дітей польської національності, то вивчення польської мови тривало три години протягом тижня. У школах, де кількість дітей української національності не перевищувала 40, але не була менше, ніж 20, німецька адміністративна влада дозволяла відкриття приватних шкіл, які можуть фінансуватися за рахунок населення з української меншини [1, с. 29-30].

Німецька влада давала дозвіл тільки на відкриття народних і професійних шкіл, виключаючи з програми навчання політичні аспекти або національно-патріотичні елементи. З метою зменшення витрат на освіту для вчителів було встановлено вкрай низькі зарплати, що, природно, знеохочувало людей до педагогічної роботи. Наукою могли займатися тільки німецькі установи, громадяни інших національностей мали право працювати в цих закладах тільки в якості дрібних помічників. Проте німецька адміністрація зробила деякі винятки щодо українського населення Генерального губернаторства:

- а) дозволила відкриття декількох гімназій;
- б) відносно толерувала елементи патріотичного виховання в українських школах;
- в) уможливила для української молоді навчання у вищих учбових закладах на території Німеччини [1, с. 30].

Головним завданням Українського Центрального Комітету (УЦК) відразу після створення Генерального губернаторства було підтримування національної свідомості серед української спільно-

ти, виховання молоді в душі любові до своєї мови, звичаїв, а також матеріальної і духовної української культури. Ці завдання повинна була виконати перш за все освіта, і тому саме їй було присвячено особливо багато турботи й уваги з боку українських політичних діячів. Додаткову роль у цьому питанні виконували організації Українського Освітнього Товариства, які доповнювали освітню структуру, проводячи водночас широку культурну діяльність [1, с. 29; 6, с. 136].

Контроль над процесом навчання і виховання дошкільної молоді, а також молоді, яка навчається, у рамках різних додаткових занять здійснював УЦК, який поза німецькою адміністрацією мав також великий вплив на шкільний процес, незважаючи на те, що школи були державні. Думка українського виховання в патріотичному душі досить успішно втілювалася в життя завдяки відповідній програмі і педагогічним здібностям учителів, які в процесі навчання та виховання намагалися надихати українську молодь [1, с. 29].

Шкільними питаннями опікувався культурно-освітній відділ УЦК, керівником якого був Іван Жилинський. Пізніше було створено окремий шкільний відділ УЦК, яким до кінця 1940 р. керував доктор Никифор Гірняк. Після виїзду доктора Гірняка до Берліна керівником відділу до травня 1941 р. став І. Тесля, а після керівництво обійняв П. Ісаїв (історик, католицький діяч і редактор львівського журналу «Дзвони»), який посідав цю посаду до кінця війни. Перед відділом шкільних справ було поставлено такі завдання:

- а) розвиток усіх видів мережі українських шкіл;
- б) допомога учням та вчителям, яких німці висилали на примусові роботи;
- в) турбота про матеріальну допомогу для вчителів, а також стипендії для учнів;
- г) підвищення кваліфікації професійних педагогів;
- д) виховання молоді в релігійно-національній душі [1, с. 30].

На території Генерального губернаторства справи шкільної організації мали серйозні проблеми, які перешкоджали належному розвитку справи. Помітною проблемою організації була недостатня кількість учителів і той факт, що вони були нерівномірно розподілені між різними місцевостями. Не вистачало шкільних будівель, бібліотек, підручників, матеріалів для навчання [1, с. 30-31].

За даними Маріуша Гумецького, наприкінці 1940 р. в губернаторстві існували 911 українських народних шкіл, в яких навчалося 91411 учнів, працювали 1348 учителів. Функціонували також три середні школи (Криниця, Ярославль і Хелм), а також 6 дворічних торгових шкіл, одна трирічна торгова школа, 8 шкіл домашнього господарства для дівчат та одна школа купців. У шкільній адміні-

страції губернаторства працювали 12 українських шкільних інспекторів [6, с. 137]. Наприкінці 1939/40 навчального року мережа українських шкіл була настільки великою, що практично кожна українська дитина мала можливість вивчати рідну мову [2, с. 422].

Таблиця 1

Кількість українських шкіл, учнів та вчителів у Генеральному губернаторстві в 1940-1941 рр.

Кількість	Червень 1940 р.	Березень 1941 р.
Школи	876	929
Учні	87600	91700
Вчителі	1320	1415

Джерело: [2, с. 422]

За даними Річарда Тожецького і Романа Дрозда, 1940 р. в Генеральному губернаторстві існували 876 українських шкіл, а 1941 р. – вже 929 [10, с. 54; 5, с. 58]. За даними Генрика Халупчака і Томаша Броварна, 30 листопада 1940 р. у Генеральному губернаторстві функціонували 910 звичайних українських шкіл, в яких навчалися понад 90 тис. учнів. 30 вересня 1942 р., після створення округу Галичина, кількість ВНЗ і студентів збільшилася вп'ятеро [3, с. 73]. В. Кубійович вважав, що мережа шкіл була достатньо розвинена. На одну школу припадало 100 учнів, а на одного вчителя припадало 65 дітей (при встановленій гітлерівцями норми 70 дітей для ненімецьких шкіл) [10, с. 54].

Згідно з даними Мічеслава Іваніцького, на території Генерального губернаторства нараховувалися 884 українські початкові школи, в яких навчалися 96 тис. учнів і працювали близько 1370 учителів.

У 1942/1943 навчальному році тільки на Ряшівщині навчалися рідною мовою 68031 український учень [7, с. 63].

Таблиця 2

Українські загальні школи на Ряшівщині у 1942/1943 навчальному році

Окупований повіт	Кількість		
	Шкіл	Учнів	Вчителів
Дембиця	-	-	-
Ряшів	4	356	6
Ярослав	70	7812	112
Перемишль	179	22616	356
Ясло	68	6984	69
Кросно	48	5278	73
Сянок	206	24993	362
Разом	575	68039	878

Джерело: [7, с. 64]

За роки Другої світової війни на Лемківщині було побудовано багато шкіл, в яких здобували освіту понад 20 тис. дітей. Не тільки збільшилася кількість шкіл порівняно зі шкільною справою від 1939 р., але також покращилася якість навчання. Чималою проблемою українського шкільництва на Лемківщині було те, що 1/3 педагогічних кадрів не мала відповідних кваліфікацій, а також той факт, що в половині 1941 р. багато вчителів залишило свої школи, повертаючись до Галичини. Не найкраще виглядала також фінансова ситуація вчителів, які отримували допомогу, але їхні низькі зарплати не сприяли поліпшенню умов. Варто звернути увагу на те, що кількість дітей, розподілених німцями на одного вчителя, була занадто висока, що унеможливило нормальне викладання [6, с. 137].

Таблиця 3

Кількість шкіл, учнів та українських учителів на Лемківщині за даними від 31 березня 1941 р.

Повіт	Кількість		
	Шкіл	Учнів	Вчителів
Новий Тарг	3	357	5
Новий Сонч	40	4795	72
Ясло	83	8392	125
Сянок	191	19505	341
Разом	317	33049	543

Джерело: [6, с. 138]

Висновки. Під час міжвоєнного періоду влада Польщі мала негативне ставлення до розвитку української освіти. Прикладом цього може слугувати Закон від 31 липня 1924 р., названий «Шкільним законом Грабського». Цей Закон був спрямований проти розвитку української освіти через введення двомовних шкіл-білінгвів на східних територіях Другої Речі Посполитої. Абсурдність цього Закону, за словами української сторони, полягала в тому, що не всі території, які були населені більшою кількістю українського населення, були в ньому враховані. Крім того, в міжвоєнний період відбувалося закриття українських шкіл, чинилися репресії щодо українців з боку влади. Під час Другої світової війни німецькі окупанти, бажаючи завоювати повагу української сторони, надали українцям деякі можливості в тому, чого не робила польська сторона до війни. Вони ввели певну свободу дій, відкривали дитячі садки, школи, народні училища і гімназії. Всі ці дії були пов'язані, звичайно, з певними мотивами німецьких властей. Це не змінює, однак, того факту, що українська сторона була задоволена таким станом речей, оскільки можливостей освітнього розвитку було більше, ніж до війни.

1. Антонюк Н. Українське культурне життя в «Генеральній Губернії» (1939-1944 рр.): За матеріалами періодичної преси / Н. Антонюк. – Львів, 1997. – 230 с.
2. Кубійович В. Українці в Генеральній Губернії 1939-1941 // В. Кубійович. Історія Українського Центрального Комітету / Під ред. О. Шаблія. – Париж-Львів, 1996. – 664 с.
3. Chałupczak H. Mniejszości narodowe w Polsce 1918-1995 / H. Chałupczak, T. Browarek. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie - Skłodowskiej, 1998. – 323 с.
4. Czubiński A. Historia powszechna XX wieku / A. Czubiński. – Poznań, 2003. – 860 с.
5. Drozd R. Dzieje Ukraińców w Polsce w latach 1921-1989 / R. Drozd, B. Halczak. – Warszawa: Tysza, 2010. – 237 с.
6. Humecki M. Ludność ukraińska na Łemkowszczyźnie w latach 1939-1945 (maszynopis) / M. Humecki. – Słupsk, 2015. – 265 с.
7. Iwanicki M. Ukraińcy, Białorusini, Litwini i Niemcy w Polsce w latach 1918-1990 / M. Iwanicki. – Siedlce: Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna, 1991. – 205 с.
8. Madajczyk C. Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce / C. Madajczyk. – Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1970. – 664 с.
9. Okupacja i ruch oporu w dzienniku Hansa Franka 1939-1945 / Pod red. Z. Polubiec. – Warszawa: «Książka i Wiedza», 1970. – 1 t. – 616 с.
10. Torzecki R. Polacy i Ukraińcy. Sprawa ukraińska w czasie II wojny światowej na terenie II Rzeczypospolitej / R. Torzecki. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1993. – 348 с.
11. Walczak M. Szkolnictwo ukraińskie w Generalnym Gubernatorstwie (1939-1945) / M. Walczak. – Kraków: «Przegląd Historyczno-Oświatowy», 1992. – Nr. 3-4. – 22 с.
12. Winstone M. Generalne Gubernatorstwo. Mroczne serce Europy Hitlera / M. Winstone. – Poznań: Dom Wydawniczy REBIS, 2015. – 419 с.

РЕЗЮМЕ

РАЗВИТИЕ УКРАИНСКОГО ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ВО ВТОРОЙ РЕЧИ ПОСПОЛИТОЙ И В ГЕНЕРАЛЬНОМ ГУБЕРНАТОРСТВЕ

Гожень Я. (Слупск, Польша)

В данной статье подана информация, касающаяся украинского школьного образования во Второй Речи Посполитой в межвоенный период, а также в Генеральном губернаторстве в период Второй мировой войны. Кроме того, в статье содержится информация о взаимоотношениях польской и немецкой власти относительно украинских школ.

Ключевые слова: Генеральное губернаторство, украинское школьное образование, Вторая мировая война, Украинский Центральный Комитет, школьный «Закон Грабского».

SUMMARY

DEVELOPMENT OF UKRAINIAN SCHOOLING IN THE SECOND POLISH REPUBLIC AND IN THE GENERAL GOVERNMENT

Ja. Gorzeń (Slupsk, Poland)

This article contains information about Ukrainian school education in the Second Polish Republic during the interwar period, and in the General Government during the Second World War. In addition, this article contains information about relationship between Polish and German authorities regarding Ukrainian school education.

Keywords: General Government, Ukrainian school education, Second World War, Ukrainian Central Committee, school «Law of Grabsky».